

Konsumentköplag

Konsumentköplag (2022:260)

Konsumenträtt

Allmänt om lagen

Dispositiv och tvingande Denna lag gäller när en näringsidkare säljer lösa saker till en konsument.

Lösa saker: Fysiska föremål som är flyttbara, möbler, fordon, kläder, datorer, djur.

Lagen är delvis dispositiv, men också tvingande till konsumentens fördel. Det innebär att konsumenten och näringsidkaren bestämmer vad som ska gälla för köpet, vilken kvalitet en vara ska ha, färg, mängd, tid för leverans. Vissa saker kan dock inte parterna avtala fritt om, så länge överenskommelsen ger konsumenten sämre rätt än vad lagen säger.

Till exempel har konsument rätt att reklamera inom tre år från köp, denna tid får inte näringsidkaren korta ner genom att skriva ett avtalsvillkor som säger att konsument endast får reklamera vara inom ett år. Vid ett sådant avtal skulle lagen, "tvinga" sig på avtalsförhållandet.

Avlämnande och risk för vara

Ett viktigt begrepp i konsumenträtt är avlämnande. Begreppet är kopplat till ett annat begrepp, besittning. Det innebär kortfattat att ha "full kontroll" över något. Avlämnande och besittningsövergången styr en rad frågor som:

- risk för vara, 2:6 §
- kostnad om ej avtalats vid leverans, 2:5 §
- om leverans skett i tid, 3:1 §
- tidsfrist för ansvar, 4:14 §

Om varan försvinner eller går sönder innan näringsidkaren har avlämnat varan står näringsidkaren också för risken och måste åtgärda problemet. En vanlig fråga som kan uppstå är, när är en vara som ska levereras hem avlämnad? Om en vara ställs utanför dörren till en lägenhet anses den inte avlämnad. Konsumenten har inte fått besittning över varan. Men om det går att leverera varan genom brevkastet, så har det skett en besittningsövergång (även om konsumenten inte är hemma för tillfället). Vad gäller för leverans till villatomt? Om konsument och näringsidkare har kommit överens om att varan får ställas på villatomten, anses den avlämnad.

Näringsidkarens dröjsmål och påföljder

Avlämnandets tidpunkt styr även frågan om varan levererats i tid eller inte. Om näringsidkaren inte har levererat varan i tid befinner sig näringsidkaren i dröjsmål. Vad är "i tid"? Det följer antingen av avtalet. Då har konsument och näringsidkaren kommit överens om en tidpunkt. Har parterna inte kommit överens om tidpunkt så gäller lagen som säger att vara ska avlämnas utan onödigt dröjsmål och senast 30 dagar efter att avtalet ingicks.

Ex. Om K och N kommit överens om att N ska avlämna en soffa inom fyra månader, så har N hela den tiden på sig att leverera. Om K och N inte hade kommit överens om någon tid alls skulle N antagligen vara i dröjsmål efter 30 dagar.

Om det är konstaterat att näringsidkaren befinner sig i dröjsmål så ställer lagen upp ett antal påföljder. Konsument kan, om man inte redan har betalar, hålla inne med betalning. Konsument kan kräva att näringsidkaren fullgör köpet, dvs. gör rätt för sig. Dessutom kan konsument häva köpet och oavsett vilken påföljd som konsumenten väljer så kan konsumenten kräva skadestånd (mer om det nedan).

För hävning krävs dock att konsumenten meddelar näringsidkaren om att man vill häva. Utöver det måste ett av tre krav vara uppfyllt, antingen:

- att rör det sig om "väsentlig betydelse", vilket innebär att förseningen av varan påverkar konsumentens situation så pass att det är berättigat att riva upp avtalet.
- att konsumenten innan köp sagt till näringsidkaren att det är avgörande att få varan en viss dag
- att konsumenten ger näringsidkaren en tilläggstid (ytterligare tid), som inte är oskäligt kort och först efter den tiden har löpt ut och näringsidkaren fortfarande inte har levererat varan.

Hävningen i sig innebär ett stort avsteg mot avtalsrätten, då det innebär att ett ingånget avtal rivs upp (i detta fall pga. näringsidkarens avtalsbrott). Verkningar av hävning är att alla prestationer (pengar och varor som hittills har levererats) ska återlämnas.

Fel på varan och påföljder

Fel på varan innebär inte nödvändigtvis att varan är trasig. Lagen uppställer olika krav på varan och avvikelser därifrån utgör fel i varan. De första kraven hör till det avtal konsument och näringsidkare har ingått. Lagen anger att om konsument och näringsidkare har kommit överens om köp av viss vara med särskild kvalitet, färg, storlek, funktionalitet, etc. så ska det gälla. Avvikelse från avtalet utgör fel i vara. Även om konsument angett ett visst användningsområde som näringsidkaren har godtagit, utgör det fel i varan om varan ändå inte kan användas för det avsedda ändamålet.

Ex. Om en K köper en grön tröja men N levererar en gul tröja så är det fel i vara även om tröjan i sig inte är trasig.

Utöver avtalsenlighet, så ställs det i lagen upp ett antal krav som gäller utöver vad parterna har kommit överens om. Varan ska vara ägnad för det ändamål för vilka varor av samma slag normalt används till. Om konsument fått se ett prov eller modell måste slutgiltigt vara motsvara

provet/modellen. Varan måste i fråga om egenskaper, hållbarhet, funktionalitet etc. motsvara vad man som konsument med fog kan förutsätta med hänsyn till varans art.

Dessa objektiva krav är tvingande och kan inte avtals bort. Om konsumenten går med på att varan avviker från ovanställda krav så måste konsumenten godkänna avvikelserna separat. (förut kunde varor säljas i "befintligt skick", man tog vara som den "var", men en sådan friskrivning gällande de objektiva kraven skulle idag inte gälla).

Vidare ställs det krav på att näringsidkaren upplyser konsumenten om sådan som skulle påverka köper och som konsumenten med fog kan förutsätta att bli upplyst om.

Samtliga tre krav, de subjektiva, objektiva och bristande upplysning kan utgöra fel i vara. På samma sätt som vid dröjsmål börjar man att konstatera avtalsbrott för att därefter välja påföljd.

Påföljderna vid fel i vara är att hålla inne betalning, kräva avhjälp, omleverans, prisavdrag samt hävning och skadestånd.

För att överhuvudtaget kräva påföljd måste konsumenten reklamera (meddela) näringsidkaren om att det är fel i varan och vilken påföljd man vill kräva. Detta måste ske inom två månader från att konsumenten märkt felet.

Att hålla inne betalning är endast aktuellt om konsument inte betalat varan fullt ut. Rätt till avhjälp och omleverans innebär antingen att vara repareras eller återställs på så sätt att fel inte längre föreligger, eller att näringsidkaren levererar en helt ny vara.

Näringsidkaren har ett visst utrymme att välja vilken åtgärd som ska vidtas, vilket hänger ihop med felets typ men framför allt kostanden för att åtgärda felet. En näringsidkare vill troligtvis i första hand försöka att reparera varan, innan man levererar en helt ny. Samtidigt ska åtgärden inte vara till väsentlig olägenhet för konsumenten (till väldigt stort besvär). Vid omleverans ska näringsidkaren stå för alla kostnader att hämta och leverera den nya varan.

Även om konsument kräver annan påföljd har näringsidkaren rätt att försöka avhjälpa eller vidta omleverans.

Konsument har vidare rätt att kräva prisavdrag, som då motsvarar felet. Samt att häva, men det är alltså inte aktuellt om det går att avhjälpa eller vidta omleverans. Det är först när det inte går att avhjälpa eller vidta omleverans, eller om näringsidkaren har försökt men misslyckats (i vissa fall kan konsument behöva stå ut med fler försök till att avhjälpa) som hävning blir aktuellt. Under vissa omständigheter, med hänsyn till hur allvarligt felet är, så kan konsument häva omedelbart.

Skadestånd

Ovan anges att konsument har rätt till skadestånd vid krav mot näringsidkaren. Det gäller vid både dröjsmål och fel i varan. Gemensamt för båda fallen är dock att konsumenten faktiskt lidit en ekonomisk skada pga. näringsidkarens avtalsbrott.

Ex. man pratar om något som heter det "positiva kontraktsintresset", vilket innebär att konsumenten ska hamna i den situation hen hade befunnit sig i om man avtalet uppfyllts. Ex. K har köpt en badrumskran som inte kommit fram i tid. K hade bokat in en rörmokare som skulle installera kranen. K avbokar rörmokaren som då tar ut en avgift på 300 kr. Det är en kostnad som K skulle kunna kräva i

skadestånd från näringsidkaren. Enligt det positiva kontraktsintresset skulle K inte ligga ute med 300 kr utöver priset för kranen, om den hade kommit i tid.

Enligt lag ska alla kostnader som konsumenten har haft pga avtalsbrottet ersättas av näringsidkaren. Det gäller även sk. "täckningsköp", vilket innebär att konsument vid hävning köper en liknande vara någon annanstans, men till ett högre pris. Den mellanskillnad som uppstår kan konsumenten begära i skadestånd från näringsidkaren som begått ett avtalsbrott.

Det finns en möjlighet för näringsidkaren att slippa ansvar. Om man kan visa att anledningen till avtalsbrottet beror på något som ligger utanför näringsidkarens "kontrollansvar". Kontrollansvaret är omfattande och endast sådant som näringsidkaren skäligen inte kunnat förväntas att räkna med och som man inte skäligen har kunnat undvika eller övervunnit är godtagbara ursäkter (tänk ungefär naturkatastrof).

From:
<https://juridik.kristiansen.nu/> - Juridik på gymnasiet

Permanent link:
<https://juridik.kristiansen.nu/doku.php?id=konsumentenraett:konsumentkoeplag&rev=1686754102>

Last update: 2023/06/14 14:48

